

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Hemşirelik Bölümü

*Hem 301- Doğum ve Kadın Sağlığı
Hastalıkları Hemşireliği*

Öğr. Gör. Dr. Nazlı BALTAÇI

KADIN SAĞLIĞI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE KADIN SAĞLIĞININ ÖNEMİ

*Hem 301- Doğum ve Kadın Sağlığı
Hastalıkları Hemşireliği*

1. HAFTA

Temel hedef

Öğrenci;

- Kadın sağlığı ile ilgili temel kavramları açıklayabilir.
- Üreme hakları ve cinsel hakları bilir.
- Danışmanlık hizmeti veren hemşirenin izleyeceği yolları açıklayabilir.
- Üreme sağlığı hizmetlerini bilir.
- Kadın sağlığını etkileyen doğurganlık ile ilgili faktörleri açıklayabilir.
- Kadın sağlığı hemşiresinin rollerini açıklayabilir.
- Kadın sağlığı hemşiresinin bakım uygulamalarını açıklayabilir.

Anahtar Terimler

- Cinsel sağlık
- Yaşama hakkı
- Bakım verici rol
- Anne ölüm hızı

İçerik

- Kadın sağlığı kavramı
- Cinsel sağlık ve üreme sağlığı kavramı
- Üreme hakları ve danışmanlık
- Üreme sağlığının kadınlar için önemi
- Üreme sağlığı hizmetleri
- Ülkemizde CS/ÜS açısından öncelikli sorunlar
- Kadın sağlığını etkileyen doğurganlık ile ilgili faktörler
- Kadın sağlığı hemşiresinin rolleri
- Kadın sağlığı hemşireliği uygulamaları
- Kadın sağlığı ile ilgili bazı temel kavramlar

Kadın sağlığı

Genel sağlık tanımı kapsamında kadınların fiziksel, ruhsal, emosyonel, spiritüel (tinsel), kültürel ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmalarıdır.

Üreme sağlığı

DSÖ tarafından şöyle tanımlanır;

« Üreme sistemi işlevleri ve süreci ile ilgili hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, tüm bunlara ilişkin fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden tam bir iyilik hali, bireylerin tatmin edici ve güvenli bir cinsel yaşamlarının olması, üreme yeteneğine sahip olmaları, üreme yeteneklerini kullanmada karar verme özgürlüğüne sahip olmaları»

Cinsel Sağlık

DSÖ → cinsel bir varlık olarak insanın yalnızca bedensel değil, duygusal, dūşünsel ve toplumsal bütünlüğünü sağlayan, kişilik gelişimi, iletişim ve sevginin paylaşımını pozitif yönde zenginleştiren ve arttıran sağlıklı hali

DSÖ, herkesin cinsel bilgilere ulaşma ve cinsel ilişkiyi zevk için ya da üreme amacıyla yapma hakkı olduğunu belirtmektedir.

Üreme hakları ve cinsel haklar

Üreme hakları ve cinsel haklar bildirgesine göre;

- 1.Yaşama hakkı
2. Özgürlük hakkı
- 3.Eşitlik hakkı
- 4.Mahremiyet hakkı
- 5.Düşünce ve özgürlük hakkı
6. Bilgilenme ve eğitim hakkı
- 7.Evlenme ve aile kurma konularında seçim yapma hakkı
8. Çocuk sahibi olup olmamaya karar verme hakkı
9. Sağlık bakımı alma ve sağlığın korunması hakkı
10. Bilimsel gelişmelerden yararlanma hakkı
- 11.Toplanma özgürlüğü ve siyasete katılma hakkı
12. İşkence ve kötü muameleden özgür olma hakkı

Üreme sağlığının kadınlar için önemi

- Gebelik, doğum ve düşüğe,
- menopoza,
- daha fazla kontraseptif kullanımı sebebiyle yan etki ve risklere maruz kalmaya,
- yoksulluk ve olumsuz çevre koşullarından daha fazla etkilenmeye,
- aşırı doğurganlığa,
- CYBH yakalanmaya daha yatkın olmaya,
- infertilitenin tanı-tedavi aşamalarında tüm girişimlere maruz kalmaya,
- daha sık depresyon ve anksiyete bozukluğu yaşamaya,
- eğitim-sosyal-ekonomik-yasal haklar açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kalmaya bağlı sağlık sorunları yaşıyor.... !

Üreme sağlığı hizmetleri

- Sorumlu üreme ve cinsel davranış, sorumlu ebeveynlik için bilgilenme-eğitim-iletişim-danışmanlık
- Aile planlaması hizmetlerinin yaygınlaştırılması, aile planlamasında bilgilendirme-eğitim-iletişim-danışmanlık sağlama
- Etkin güvenli annelik hizmetleri; doğum öncesi, doğum, doğum sonrası bakım; emzirmenin özendirilmesi
- İnfertilitenin önlenmesi ve tedavisi
- Güvenli olmayan düşüklere son verilmesi ve düşüğe bağlı olumsuz sonuçlarda gerekenin yapılması
- Genital enfeksiyonların önlenmesi, etkin kontrolü
- CYBE önlenmesi ve AIDS ile mücadele
- Üreme organlarının malignansilerinin önlenmesi ve tedavisi
- Sağlıklı beslenmenin özendirilmesi
- Etkin bebek ve çocuk sağlığı hizmetleri
- Adölesanların cinsel/üreme sağlığının geliştirilmesi
- Yaşam biçimi ve çevresel faktörlerin düzenlenmesi
- Sosyo-kültürel ve davranışsal faktörlerin düzenlenmesi
- Gençlere cinsel/üreme sağlığının geliştirmek için eğitim ve danışmanlık sağlamak
- Güvenli annelik kapsamında aile planlamasını da içeren hizmet sunmak

Ülkemizde CS/ÜS açısından öncelikli sorunlar:

- **Anne ölümlerinin yüksek olması**

(Sağlık bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017 verilerine göre: yüz bin canlı doğumda 14.6)

- **İstenmeyen gebeliklerin fazla olması**

(TNSA 2013 verisi TDH: 2.26, son beş yılda isteyerek düşük: %4.7, herhangi bir gebeliği önleyici yöntem kullanan: %73.5, modern yöntem kullanan: %47.4)

- **CYBE/HIV/AIDS sıklığının artıyor olması**

(DSÖ verisi: her yıl tüm dünyada 5 milyon HIV olgusu, sağlık bakanlığı: 8233 HIV/AIDS olgusu)

- **Gençlerin CS/ÜS düzeylerinin düşük olması**

- **CS/ÜS açısından bölgeler ve yerleşim birimleri arasında eşitsizliklerin olması**

Dünya'da ve Türkiye'de toplam doğurganlık, nüfus artışı ve anne-bebek ölüm hızları

	Toplam Doğurganlık Hızı (TDH)	Anne Ölüm H. (AÖH-yüzbinde)	Bebek Ölüm H. (BÖH-binde)	Nüfus Artış Hızı (NAH-yüzde)
Dünya ortalaması	2.52	210*	37*	1.3*
Gelişmekte olan ülke	2.67	240*	41*	2.4*
Gelişmiş ülke	1.66	16*	12*	0.7*
Türkiye	2.26**	16.4*	17.6**	1.3*

*WHO- Sağlık Bakanlığı İstatistikleri 2013

**TNSA 2013

Kadın sağlığını etkileyen doğurganlık ile ilgili faktörler

Türkiye' de 2005 anne ölümü çalışmasına (HÜNEE) göre anne ölüm nedenlerinden ilk dördü;

- Kanamalar (%25)
- Gebelik hipertansiyonu (%18,4)
- Emboli, cerrahi komplikasyonlar, uterus rüptürü (%15,7)
- Enfeksiyonlar (%4,6)

Kadın sağlığını etkileyen doğurganlık ile ilgili faktörler

- Aşırı doğurganlık (çok ve sık doğum),
- Erken ve ileri anne yaşı (19 yaş altı, 35 yaş üstü)
- Beslenme yetersizliği
- Doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası yeterli bakım alamama
- Sosyal faktörler

Danışmanlık

Bir uzmanlar
ortaklığıdır.

- **Danışman**, üreme sağlığı konusunda bilgi, beceri ve tecrübe sahibidir.
- **Başvuran**, herkesten çok kendi yaşantısı, istek ve duyguları konusunda bilgi ve tecrübe sahibidir.

Danışmanlık sürecinde altı ilke:

- Başvurana iyi davranma,
- Etkileşim,
- İhtiyaca yönelik bilgilendirme (kişiselleştirme),
- Aşırı bilgiden kaçınma,
- Seçilen yöntemi temin etme/sağlama,
- Başvuranın anlamasına, hatırlamasına yardımcı olma

Danışmanda bulunması gereken nitelikler:

- Güvenilirlik
- Bilgili olma
- Becerikli olma

Danışmanlıkta hatırlamayı sağlayan 12 adım:

- Danışmanlığı kısa tutma, (önemli noktalar)
- Basit cümleler kullanma,
- Gerekli olanla olmayan bilgilerin ayırt edilmesi,
- Başvuranın hatırlaması gereken noktaların vurgulanması,
- İlk önce ilkin önemsenmesi (en önemli mesaj ilk söylenir),
- Bilginin bir düzen içinde verilmesi (organize),
- Tekrar etme,
- Konuşulduğu kadar gösterilmesi,
- Açıkça belirtilmesi (spesifik olma),
- Günlük olaylarla bağlantı kurma,
- Anlaşıp anlaşılmadığının kontrol edilmesi,
- Broşür verme ve birlikte gözden geçirme

KADIN SAĞLIĞI HEMŞİRESİNİN ROLLERİ

- **Bakım verici rolü**
- **Sağlık eğitimi ve danışmanlık rolü**
- **Koordinatörlük rolü**
- **Hasta hakları savunucusu rolü**
- **Araştırma rolü**
- **Rehabilitasyon rolü**

Kadın Sağlığı Hemşireliği Uygulamaları

- *Sağlık taramaları yaparak hasta ve risk altındaki bireyleri belirlemek, erken tanı ve tedavi olanağı sağlamak*
- *Toplum sağlığını ilgilendiren konularda sağlık eğitimi programları düzenlemek*
- *Tıbbi prosedürleri uygulamak*
- *Beslenme danışmanlığı yapmak*
- *Sağlık sektöründe sevk sistemini uygulamak ve iletişimi sağlamak*
- *Telefon konsültasyonu ile sağlık hizmeti sunmak*

Kadın Sağlığı İle İlgili Bazı Temel Kavramlar

- Stres
- Anksiyete
- Kayıp
- Beden İmgesi
- Kriz

Kaynaklar

- Beji NK (2015). Hemşire ve Ebelere Yönelik Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Taşkın, L. (2016). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, 12. Baskı, Akademisyen Tıp Kitabevi, Ankara.

TEŐEKKÜR EDERİM

